

TAOTLUS ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEKS TEADUSUURINGUS

Juhindudes isikuandmete kaitse seaduse (IKS) paragrahvis 6 sätestatust palun kooskõlastada Statistikaameti poolt juurdepääsu lubamine Haridus- ja Teadusministeeriumile Maksu- ja Tolliameti, rahvastikuregistri, kaitseväekohustuslaste registri, Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemi ja Töötukassa andmekogu andmetele uurimistööks, mille eesmärgiks on Eesti haridussüsteemis osalevate õppijate, katkestanute ja lõpetajate hõive ja tulu uurimine ning hariduse sotsiaalmajandusliku mõju hindamine.

Uuringu pealkiri	Edukus tööturul
Kas on poliitika kujundamise uuring (IKS § 6 lg 5)?	Jah
Uuring hõlmab eriliigilisi isikuandmeid ja puudub valdkondlik eetikakomitee (IKS § 6 lg 4)	Jah. Eriliigilised isikuandmed, mida uuringus töödeldakse on kirjeldatud taotluse lisas 1 "Andmekoosseis": <ul style="list-style-type: none">• haridusliku erivajaduse tunnuse märke õppijatel, katkestanutel, lõpetanutel;• puude olemasolu ja raskusaste Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemi SKAISi andmekoosseisus;• märke osalise või puuduva töövõime olemasolu kohta Töötukassa infosüsteemist TETRISe andmekoosseisus Eriliigilisi isikuandmeid (eelkõige terviseandmeid) võivad sisaldada ka järgmised andmed: <ul style="list-style-type: none">• kutse- ja kõrghariduse õpingute katkestamise põhjus;• kõrghariduse õppijate/katkestanute/lõpetanute rahastamise allikas. Ülalviidatud eriliiki isikuandmed ei ole uuringu põhianndmed. Eriliigiliste andmete osakaal on andmestikus väike ning need andmed on

	<p>suurema üldistusastmega. Mõned näited klassifikaatoritest - haridusliku erivajaduse tunnus: jah/ei, puude raskusaste: keskmine, raske, sügav.</p> <p>Viidatud tunnuste kaasamine on oluline põhjusel, et uuringu üheks eesmärgiks on erinevate sihtgruppide tööturul rakendumise uurimine haridussüsteemi vaatest - mil määral on õpe erinevatele sihtgruppidele kättesaadav ning kuidas aitab see parandada nende rakendumisvõimalusi?</p>
Kas isikuandmete töötleja on määranud andmekaitse spetsialisti (sh tema nimi ja kontaktandmed)?	<p>Mirjam Reinthal</p> <p>Õigusnõunik-andmekaitse spetsialist</p> <p>Tel: 735 2405</p> <p>E-post: mirjam.reinthal@hm.ee</p>
Kas on olemas eetikakomitee otsus?	Ei.
Kas osa uuringust toimub andmesubjekti nõusoleku alusel?	Ei.

1. Vastutava töötleja üldandmed	
<p>1.1. Vastutava töötleja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik)</p> <p><i>Aadress analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post, telefon</i></p>	<p>Haridus- ja Teadusministeerium</p> <p>70000740</p> <p>Munga 18, 50088 Tartu</p> <p>Uuringu kontaktisik: Kersti Roosimäe, analüüsivaldkonna juhtivanalüütik, e-post: kersti.roosimae@hm.ee, tel: +372 735 3922</p>
1.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress	Statistikaameti kaugtöökoht teadlaste keskkonnas.
2. Volitatud töötleja üldandmed	
<p>2.1.1. Volitatud töötleja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik)</p> <p><i>Aadress analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post ja telefoninumber</i></p>	<p>Statistikaamet</p> <p>70000332</p> <p>Tatari tn 51, 10134, Tallinn</p> <p>andmekaitse@stat.ee</p>
2.1.2 Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest)	Statistikaameti kaugtöökoht teadlaste keskkonnas.
<i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	

3. Mis on teadusuuringu läbiviimise õiguslik alus?
<p>1). Haridus- ja Teadusministeeriumi põhimääruse § 5 järgi lõike 6 järgi on ministeeriumi ülesanne korraldada poliitika ja õigusaktide mõju hindamine ja selleks vajalike uuringute ning statistika koostamine ning sama määruse lõike 2 järgi koordineerida riigi haridus-, teadus-, valitsemisala innovatsiooni-, arhiivi-, noorte- ja keelepoliitika valdkondade kujundamiseks vajaliku teabe</p>

kogumist ja analüüsimist.

2). Haridus- ja teadusministri 27.08.2019 määruse nr 42 „Tulemusrahastamisel arvesse võetavate tulemusnäitajate täpsustused, nende osakaalud ja tulemusrahastamise arvestamise alused ning doktoriõppe tulemustasu määr ja arvutamise kord“ § 4 lõike 3 ja Haridus- ja teadusministri 16.08.2019 määruse nr 39 „Kutseõppeasutuse tegevustoetuse põhimõtted ning nende rakendamise tingimused ja kord“ § 5 lõike 4 punkti 2 kohaselt on tulemusrahastamise üheks mõõdikuks lõpetanute edasiõppimise või töötamisega hõivatute osakaal.

3). Kõrgharidusseaduse § 43 lõike 4 järgi juhindutakse ülikooliga sõlmitava halduslepingu ja rahastuskokkuleppe puhul prognoositavat kõrgharidusega spetsialistide vajadust tööturul.

4). Kutseõppeasutuse seaduse § 3 lõike 1 ja kõrgharidusstandardi § 3 lõigete 3 ja 9 järgi on õppeasutustel ülesanne toetada edasiõppimise ning tööhõive tagamiseks vajalike pädevuste omandamist, et võimaldada õppijal edukalt toime tulla muutuvas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundada motivatsiooni elukestvas õppes osalemiseks. Õppetöö korraldamisel tuleb arvestada tööturu, ühiskonna ja sihtrühma vajadusi.

5). Haridus- ja Teadusministeeriumi haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 üldeesmärgiks on jälgida, et Eesti inimestel on olemas teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning et need toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut.

4. Mis on isikuandmete töötlemise eesmärk?

Haridus- ja Teadusministeeriumi haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 üldeesmärgiks on jälgida, et Eesti inimestel on olemas teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas. Selle eesmärgi saavutamiseks on vajalik luua andmete töötlemisega usaldusväärne ja terviklik ülevaade Eesti haridussüsteemis osalevate isikute – sh üld-, kutse- ja kõrghariduse õppijate, haridustee katkestanute ning lõpetanute - edasisest õpiteest ja tööturukäitumisest. See hõlmab teadmisi õpingute jätkamise ja tööturul osalemise kohta ning arusaama põhjustest, miks osa inimesi viibib ajutiselt või püsivalt väljaspool nii haridus- kui ka tööturгу. Info on vajalik selleks, et kujundada teadmuspõhist riiklikku hariduspoliitikat ja varustada õppeasutusi sisendiga, mis võimaldab neil täita seadusest tulenevat ülesannet pakkuda ühiskonna ootustele vastavat õpet.

Hariduspoliitika kujundamise seisukohast võimaldavad piisava detailsusega andmed – nt. õppeasutuse, õppeastme, õppekavarühma ja konkreetse õppekava tasand – analüüsida, milliste rühmade puhul esineb suurem risk haridustee katkemiseks, õpingute jätkamiseks hilisemas etapis või tööturul mitteosalemiseks. See loob aluse tuvastada mustreid, mis viitavad võimalikele takistustele õppimisel või tööturule siirdumisel, ning hinnata, kuidas erinevad hariduslikud ja sotsiaalmajanduslikud taustategurid neid protsesse mõjutavad. Analüüs võimaldab teha põhjendatud järeldusi selle kohta, milliste õppija rühmade ja õpiteede puhul on vaja täiendavat tuge, paindlikumaid õppevorme, paremat lõimimist tööturuga või muudatusi õppekavades ja tugimeetmetes. Samuti võimaldab see reageerida olukordadele, kus tekivad küsimused selle kohta, miks teatud isikute rühmad ei osale kas ajutiselt või püsivalt ei haridussüsteemis ega tööturul, ning suunata poliitikameetmeid nende õpiteede toetamiseks.

Õppeasutuste vaates on vajalik saada detailseid ja aastati võrreldavaid andmeid õppekavade tasandil selleks, et hinnata õpetuse vastavust õppijate edasistele haridus- ja tööturuväljavaadetele, kavandada õppekavade arendust, tugevdada koostööd tööandjatega ning kujundada sihitatud tugiteenuseid. Selline andmepõhine lähenemine võimaldab õppeasutustel teha teadlikke otsuseid, mis toetavad õppijate edukat haridustee lõpuleviimist ja sujuvat üleminekut tööturule.

Samuti on vajalik analüüsida vanemate haridustaseme ja sotsiaalmajandusliku tausta mõju

õppijate haridustee valikutele, katkestamise riskile ning hilisemale tööturukäitumisele, et mõista hariduse põlvkondlikke ja struktuurseid mõjusid. Info on vajalik selleks, et kujundada teaduspõhist riiklikku hariduspoliitikat ning toetada rahvusvahelist võrdlust, mis võimaldab hinnata Eesti haridussüsteemi toimimist teiste riikide taustal.

Laiemas vaates võimaldab uuringu andmete analüüsimine ja tulemuste üldistatud kujul avalikustamine Haridussilmas (Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt hallatavas haridusstatistika andmeid koondavas keskkonnas: <https://haridussilm.ee>) teha õpilastel teadlikumaid erialavalikuid edasiste õpingute planeerimisel ning varustada karjäärinõustamisega tegelevaid spetsialiste asjakohase infoga.

Vastavate hõive ja palga tulemuslikkuse mõõdikute, indikaatorite ja tulemusrahastuse näitajate arvutamise vajadus tuleneb eesmärgist hinnata hariduse asjakohasust ja tulemuslikkust tööturu vaates.

Uurimiseesmärgist lähtuvalt keskendutakse järgmistele küsimustele:

1. Millega tegelevad õpingud lõpetanud isikud lõpetamisele järgnevatel aastatel? Kas nad jätkavad õpinguid, siirduvad tööturule või jäävad mingitel põhjustel edasistest õpingutest/tööturult kõrvale? Mis valdkondadesse ja ametikohtadele asuvad lõpetanud tööle, kui paljudel on lõpetatud eriala seotud ametikoha valdkonnaga ning milline on lõpetanute keskmine palk lõpetatud õppetasemetel ja valdkondade lõikes?
2. Millega tegelevad õpingud katkestanud lõpetamisele järgnevatel aastatel? Kas nad siiski jätkavad õpinguid tasemeõppes või siirduvad tööturule või jäävad mingitel põhjustel õpingutest/tööturult kõrvale? Mis valdkondadesse ja ametikohtadele asuvad katkestanud tööle ning milline on nende keskmine palk?
3. Kui paljud õpilased töötavad õpingute kõrvalt, sh. millise koormusega ning kas töötamise valdkond haakub õpitava erialaga ning millist palka nad teenivad?
4. Millisel moel mõjutab rahvusvaheline mobiilsuskogemus õpingute ajal üliõpilaste edasist õpiteed ja üleminekut tööturule?
5. Millisesse sihtgruppi kuuluvad need, kes ei ole pärast haridussüsteemist lahkumist hõivatud töö ega õpingutega? Mis võib olla mittehõivatuse põhjusteks ning millised mustrid nende taustas esinevad?
5. Kuidas haridustee kulg ja valikud seostuvad hilisema hõive ja palgaga, arvestades, et tulemusi mõjutavad ka muud (haridusest sõltumatud) tegurid?
6. Millised tegurid (haridustase, õppekava, varasem haridustee, katkestamine, edasised õpingud jmt) on seotud erinevate tööturu- ja õpitee tulemustega?
7. Milline on vanemate haridustaseme mõju sisseastunute, katkestajate ja lõpetanute edasisele haridusteele ning tööturu väljavaadetele ning kuidas Eesti näitajad paigutuvad rahvusvahelises võrdluses?

Eesmärgi saavutamiseks võib analüüsi käigus tekkida vajadus vastata täiendavatele uurimisküsimustele, mis on sisuliselt ja funktsionaalselt seotud taotluses kirjeldatud eesmärgiga ning aitavad paremini mõista täheldatud mustreid, sh põhjuseid, miks teatud õppijate rühmad ei osale ajutiselt või püsivalt hariduses ja/või tööturul. Analüüs ei hõlma andmete kasutamist üksikisikute hindamiseks ega individuaalsete otsuste tegemiseks, vaid toimub üksnes üldistatud kujul.

Andmete analüüsimisel kasutatakse erinevaid metoodilisi vaatenurki sõltuvalt analüüsi eesmärgist. Uuringu põhiraportis käsitletakse isikuid nende viimase ja kõrgeima lõpetatud haridustaseme alusel vaadeldaval ajaperioodil, et vältida topeltarvestust ja tagada tulemuste võrreldavus. Vaheraportites

aga vaadeldakse täiendavalt konkreetsel aastal õppetaseme lõpetanud isikute edasist haridus- ja tööturukäiku, võimaldades detailsemat ja ajaliselt täpsemat analüüsi sihtgrupi suhtes.

Põhieesmärkide saavutamiseks määratletud tegevused ja alaeesmärgid, lähtudes statistika koostamiseks vajalikest alusandmetest, on järgmised:

- Eesti hariduse infosüsteemist (EHIS) üldkesk-, kutse- ja kõrghariduse lõpetanute/katkestanute andmetele lisatakse EHIS-st õpingute jätkamise info;
- EHISe andmetele (lõpetaja, katkestanu, õppija) lisatakse Maksu- ja Tolliametist (MTA) tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaks deklaratsiooni andmed (vorm TSD), dividendidelt saadava tulu andmed (vorm INF1) ja füüsilisest isikust ettevõtjate tulude deklaratsiooni andmed (vorm E);
- EHISe andmetele (lõpetaja, katkestanu, õppija) lisatakse Maksu- ja Tolliameti töötamise registrist töötamise andmed;
- EHISe andmetele (lõpetaja, katkestanu, õppija) lisatakse Rahvastikuregistrist elukohariigi, soo ning sünniaja andmed;
- EHISe andmetele (lõpetaja, katkestanu, õppija) lisatakse kaitseväekohustuslaste registrist ajateenistuses oldud aja andmed;
- EHISe andmetele (lõpetaja, katkestanu, õppija) lisatakse Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemi SKAIS andmed lapsehooldustasu/ vanemahüvitise saamise ja puude olemasolu kohta;
- EHISe andmetele (lõpetaja, katkestanu, õppija) lisatakse Töötukassa TETRIS registri andmed osalise/puuduva töövõime osas;
- EHISe andmetele (lõpetaja, katkestanu, õppija) lisatakse Töötukassa EMPIS registri andmed töötuna arvel oldud aja osas;
- EHISe andmetele (lõpetaja, katkestanu, õppija) lisatakse Rahvastiku statistilise registrist (RSR) vanemate kõrgeima omandatud hariduse andmed ning hõiveseisundi ja tegevusala andmed.

Detailsem registriandmete kirjeldus koos põhjendustega, miks vastavate andmetunnuste kaasamine on vajalik, on esitatud lisas 1.

Moodustatud edukus tööturul andmestiku praktilised rakendusala:

- statistika tegemiseks rakendatavate meetodikate, vajalike andmetötluse ja andmete grupeerimise loogikate väljatöötamine, arendamine ning rakendamine;
- väljavõtete tegemiseks vajalike algoritmide väljatöötamine, arendamine ja rakendamine;
- erinevate sihtgruppide edasiste õpingute ning tööturul rakendumise andmete analüüs ning tulemuste tõlgendamine ja vormistus;
- erinevate tulemuslikkuse näitajate ja indikaatorite (nt. lõpetajate rakendumine üks ja rohkem aastaid peale lõpetamist, lõpetanute keskmine palk üks ja rohkem aastaid pärast lõpetamist) arvutamine;
- analüüsi tulemuste pealt hõive ja palgastatistika avalikustamine Haridussilmas (haridusstatistika andmeid koondav keskkond <https://haridussilm.ee/>) ning raportite kokku panek ning avaldamine Haridus- ja Teadusministeeriumi veebilehel (<https://www.hm.ee/>).

5. Selgitage, miks on isikut tuvastamist võimaldavate andmete töötlemine vältimatult vajalik uuringu eesmärgi saavutamiseks.

Edukus tööturul uuringu eesmärk on anda põhjalik ülevaade haridussüsteemis osalenud ja sealt lahkunud isikute edasisest tegevusest, et pakkuda vajalikku sisendit erinevate sihtgruppide kohta hariduspoliitika kujundamiseks ning anda õppeasutustele detailsem ülevaade nende lõpetajate edasisest tegevusest.

Isiku tuvastamist võimaldavate andmete (isikukood, ees-ja perekonnanimi, sünniaeg) kaasamine

EHISE andmestikku on vajalik põhjusel, et Statistikaameti poolt oleks võimalik siduda EHISE andmed (õppijad/katkestanud/lõpetanud) isikupõhiselt teiste registrite (Maksu- ja Tolliameti registri, rahvastikuregistri, rahvastiku statistilise registri, kaitseväekohustuslaste registri, Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemi ja Töötukassa) andmetega. Viidatud andmekomplekt (nimi, sünniaeg, isikukood) tervikuna on vajalik kaasata põhjusel, et EHISE andmetes on ka välisüliõpilasi, kellel ei ole Eesti isikukoodi.

Isikupõhine tuvastamine on vajalik ainult Statistikaametile andmetike ühendamiseks. Seejärel luuakse pseudonüümitud kood ning kogu edasine analüüs Haridus- ja Teadusministeeriumi volitusega töötajate poolt toimub ainult pseudonüümitud andmetikega.

Isiku tuvastamise võimalus on äärmiselt piiratud ning õigus selleks on vaid Statistikaameti konfidentsiaalsuskohustusega töötajatel. Haridus- ja Teadusministeeriumi konfidentsiaalsuskohustusega töötajatel on isiku tuvastamise võimalus ainult haridusandmete piires ning ainult kuni andmed on Statistikaametisse edastatud.

Ilma isikupõhiste andmete sidumiseta oleks võimalik esitada lõpetajate, hõive ja palga statistikat üksnes agregeeritud kujul. Sellisel juhul puuduks aga võimalus analüüsida keerukamaid ja sisuliselt olulisi seoseid, mis on vajalikud tõenduspõhise hariduspoliitika kujundamiseks. Näiteks ei oleks võimalik arvestada isiku kogu vaatlusperioodi jooksul omandatud kõrgeimat haridustaset ning siduda seda hõive ja palgaga. Samuti poleks võimalik tuvastada konkreetsemaid probleemkohti sihtgruppide või valdkondade lõikes. Ka puuduks sellisel juhul võimalus parandada dubleerivate juhtumite tõttu tekkinud andmekvaliteedi probleeme ega ühendada isiku kohta andmeid üle aastate, et jälgida haridussüsteemist lahkunute grupi osas nende staatust pikema perioodi vältel.

6. Selgitage ülekaaluka huvi olemasolu.

Haridussüsteemi ülesannetest üks peamisi on anda inimestele ettevalmistus edasiseks tööeluks.

Selle ülesande täitmise jälgimiseks vajab nii Haridus- ja Teadusministeerium hariduspoliitika planeerimisel, korraldamisel ja arendamisel kui ka õppeasutused oma töö planeerimisel sisendit Eesti haridussüsteemis osalenud/osalevate isikute edasiõppimise ning tööturule suundumise kohta. Uuringu eesmärk on kõrghariduspoliitika kujundamine, mille läbiviimise alused on järgmised:

- Haridus- ja Teadusministeeriumi põhimääruse § 5 järgi lõige 6 järgi on ministeeriumi ülesanne korraldada hariduspoliitika ja õigusaktide mõju hindamist ja selleks vajalike uuringute ning statistika koostamist. Näiteks võimaldab andmete analüüs välja selgitada, kui paljud õpilased töötavad õpingute kõrvalt, millisel tasemel ja millistes valdkondades. Selline teave on oluline edasisteks tegevusteks õpilaste toetussüsteemi arendamisel. Puude olemasolu ning teave isiku puuduva või osalise töövõime kohta võimaldab anda olulist sisendit kutse/kõrgharidusõppe kättesaadavuse seisukohalt ning haridussüsteemist lahkunute edasine käekäik näitab kuivõrd kutse/kõrgharidusõppe panustab nende rakendumise võimaluste parandamisse.
- Haridus- ja Teadusministeeriumi haridusvaldkonna arengukava 2021-2035 üldeesmärgiks on jälgida, et Eesti inimestel on olemas teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning et need toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut. Üheks selle eesmärgi jälgimise mõõdikuks on hõivatute osakaal eri- ja kutsealase haridusega 20–34a inimeste hulgas (%) 1 ja 5 aastat pärast lõpetamist.
- Kõrghariduse tulemusrahastamise arvestamise korra § 4. (3) ja kutseõppe tegevustoetuse rakendamise korra § 5 (4) p.2 järgi arvestab riik kutse- ja kõrgkoolide tulemus-rahastamisel ühiskonna arengu toetamise näitajana edasi õppivate või tööhõives osalevate lõpetanute osakaalu, mille jaoks on vajalik arvutada vastavad näitajad õppeasutuste ja tasemete lõikes.

- Kõrgharidusseaduse § 43. (4) järgi võetakse ülikooliga sõlmitava halduslepingu ja rahastuskokkuleppe puhul uue koolitustellimuse planeerimisel arvesse prognoositavat kõrgharidusega spetsialistide vajadust tööturul. Sama seaduse § 37 (1) osana viiakse kõrghariduse kvaliteedi hindamiseks kõrgkoolis iga seitsme aasta järel läbi institutsionaalset akrediteerimist, mille ühe osana hinnatakse, et oleks tagatud lõpetajate teadmiste ja oskuste vastavus pidevalt muutuvatele tööturu vajadustele ja ühiskonna ootustele ning selle praktiliseks väljundiks ongi õppeasutustele info selle kohta, kui paljud lõpetanud rakenduvad tööturul.
- Ka riigi suunatud täiendavad vahendid programmi “Inseneriakadeemia ja IT Akadeemia kõrghariduses” ning projekti “IT Akadeemia ja inseneriakadeemia arendamine kutse-, üld- ja huvihariduses, projekt nr 2021-2027.4.04.24-000” puhul on vajalik jälgida, et lõpetajate arv vastaks tööturu vajadustele ning et lõpetajad ka jõuaksid nendesse valdkondadesse tööle. Selle tarbeks on vajalik analüüsida, kui paljud lõpetanutest on rakendunud viidatud valdkondadega seotud ametikohtadel ja tegevusaladel.
- Kutseõppeasutuse seadus § 3. (1) ja kõrgharidusstandardi § 3. (3) ja (9) järgi on õppeasutustel ülesanne toetada edasiõppimise ning tööhõive tagamiseks vajalike pädevuste omandamist, et võimaldada õppijal edukalt toime tulla muutivas õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundada motivatsiooni elukestvas õppes osalemiseks. Nii õppekavade väljatöötamisel, arendamisel kui õppetöö korraldamisel peab olema arvestatud tööturu, ühiskonna ja sihtrühma vajadusi. Selle tarbeks on õppeasutustele vaja ka kvantitatiivset statistikat, kui paljud nende lõpetanutest rakenduvad (erialasel) tööl ja millist palka nad teenivad.
- Hõivatud isikute osakaalu ja keskmise palga andmete avalikustamine õppeasutuste, õppetasemete, õppevaldkondade ja õppesuundade lõikes Haridussilmas (<https://haridussilm.ee>) annab erineval tasemel õppijatele võimaluse saada rohkem taustinfot ning teha selle põhjal teadlikumaid erialavalikuid. Vastavalt lehel on võimalik saada sisendit tööturu hõive ja haridustaseme seoste kohta ka näiteks Töötukassa töötjatel ja karjäärinõustajatel.

7. Selgitage, kuidas tagate, et isikuandmete töötlemine ei kahjusta ülemääraselt andmesubjekti õigusi ega muuda tema kohustuste mahtu.

Isikukoodidega andmetele on ligipääs vaid väga üksikutel inimestel Statistikaametis, kes seovad EHISe andmed teiste registriandmetega. Edasise analüüsi jaoks kasutatavas andmestikes on isikukoodid eemaldatud ning töö pseudonümiseeritud andmetega toimub HTMi volitatud töötaja poolt Statistikaameti teadlaste keskkonnas.

Uuringu tarbeks ei koguta uusi andmeid, vaid selle asemel kasutatakse olemasolevaid registriandmeid. Seetõttu on tegu andmete taaskasutamisega, mis ei lisa andmesubjektidele täiendavaid kohustusi.

HTMi volitatud andmete kasutajal ei ole võimalik andmestikku või andmete töödeldud tulemust Statistikaameti teadlaste keskkonnast alla laadida, vaid töö tulemus tuleb lisada vastavas keskkonnas selleks ettenähtud kausta ning tulemuse edastavad kasutaja e-postile lõpuks Statistikaameti töötaja. Enne tulemi kättesaadavaks tegemist kontrollivad Statistikaameti teenistujad tulemi sisu vastavust aimatavuse reeglitele. Konfidentsiaalsete andmete kasutamise lepingu kohaselt tagab kasutaja tulemi avaldamise kujul, mis välistab statistilise üksuse tuvastamise võimaluse.

8. Kuidas toimub andmete edastamine isikuandmete allikalt teadusuuringu läbiviijani?

Andmete liikumise protsess toimub järgnevate sammudena:

- HTM esitab taotluse konfidentsiaalsete andmete kasutamiseks teaduslikult eesmärgil Statistikaametile koos Andmekaitse Inspektsiooni (AKI) loaga.
- Statistikaameti konfidentsiaalsusnõukogu positiivse otsuse korral edastab HTM AKI poolt kinnitatud koosseisus andmed EHISest Statistikaametile Andmevärava vahendusel.
- Statistikaamet pseudonümiseerib EHISst edastatud isiku andmed.
- Statistikaamet teeb pseudonümiseeritud andmed HTMile kättesaadavaks kujul, mis võimaldab läbi pseudonümiseeritud identifikaatorite erinevate analüüsi hõlmavate andmestike andmeid omavahel ühendada.
- Lisaks EHISe poolt edastatud andmetele teeb Statistikaamet HTMile pseudonümiseeritud kujul kättesaadavaks andmed AKI poolt kinnitatud andmekoosseisu alusel käesoleva taotluse lisas 1 nimetatud andmekogudest ja andmestikest.
- HTMile ei tehta kättesaadavaks isikukoodide andmestikke ega anta võtit isikukoodide taastamiseks.
- Statistikaamet lisab pseudonümiseeritud andmestikud HTMile analüüsiks kasutatavasse kausta Statistikaameti teadlaste keskkonnas. Seda kausta saab kasutada vaid HTMi kindlaks määratud kasutajad.
- HTM ühendab pseudonümiseeritud identifikaatorite abil erinevate pseudonümiseeritud andmestike andmed ja analüüsib neid Statistikaameti teadlaste keskkonnas.
- Analüüsi tulemid (tabelid, joonised jms) läbivad enne HTMile väljastamist konfidentsiaalsuse kontrolli, mille viib läbi Statistikaameti töötaja.

Andmed paiknevad ja nende töötlus toimub Statistikaameti serverites, mis asuvad Eestis.

9. Loetlege isikute kategooriad, kelle andmeid töödeldakse ning valimi suurus.

Igal kalendriaastal esitatakse HTMi kontaktisiku poolt EHIS-st Statistikaametisse andmestikud alljärgnevate üldkesk-, kutse- ja kõrghariduse õppijate andmete kohta. Valim on kõikne ja ajas muutuv (allolevalt on esitatud viimase aasta valimite suurusjärgud):

- kalendriaasta jooksul põhihariduse ja üldkeskhariduse lõpetanud isikud (N=24223, aasta=2024);
- kalendriaasta jooksul kutsehariduse lõpetanud isikud (N=9246, aasta=2024);
- kalendriaasta jooksul kõrghariduse lõpetanud isikud (N=9445, aasta=2024)
- kalendriaasta jooksul kutsehariduse õpingud katkestanud isikud (N=5517, aasta=2024)
- kalendriaasta jooksul kõrghariduse õpingud katkestanud isikud (N=5569, aasta=2024)
- kalendriaasta jooksul kõrghariduse lõpetanud isikute õpingute ajal välismaal osalemise kirjed (N= 20558, aasta=2024)
- kalendriaasta 10.11 seisuga kutsehariduse tasemeõppe õppijad (N=27604, aasta=2024)
- kalendriaasta 10.11 seisuga kõrghariduses õppivad üliõpilased ja eksternid (N=45966, aasta=2024)
- kalendriaasta 10.11 seisuga põhihariduse ja üldkeskhariduses õppivad isikud (N=171027, aasta=2024)
- kalendriaasta jooksul põhikooli lõpetanute lõpetamise hinnete kirjed (N=326434, aasta=2024)

Aegreas toimuvate muutuste jälgimiseks liidetakse viimase kalendriaasta andmed varasematele haridussündmuste andmetele (alates 2005. aastast). Näiteks kutse- ja kõrgharidustaseme lõpetanute

sihtgrupi jälgimisel, arvestades põhiraporti metoodikast lähtuvalt vastavas perioodis iga isik ühekordse lõpetajana (arvestades isiku kõrgeimat lõpetatud haridustaset) tähendab see 2024. aastal ca 270 000 lõpetaja edasijõudmise jälgimist.

Täiendavalt tehakse igal kalendriaastal Statistikaameti poolt täiendavalt juurdepääs järgnevatele viimase aasta andmeid käsitlevatele registriandmetele (pseudonüümitud kujul). Valimid on ajas muutuvad (allolevalt on esitatud viimase aasta valimite suurusjärgud):

- Rahvastikuregistrist (RR) 1 529 746 isiku elukoha riigi, soo ja sünniaja andmed - kõik isikud, kes on 31.12 seisuga RRis aktiivsed.
- Rahvastikuregistrist 1 787 467 isiku emakeele andmed - kõik isikud, kes on 31.12 seisuga Eesti residendid.
- Rahvastiku statistilise registrist (RSR) vanemate hariduse andmed (N=277 110) Sihtgrupiks on kõigi vastava perioodi lõpetanute, katkestajate ja õppurite vanemad RRI ja RSRi põhjal ning neile vanematele lisatakse juurde RSRis olev kõrgeim haridustase vastava kalendriaasta 31.12 seisuga.
- Rahvastiku statistilise registrist (RSR) hõiveseisundi ja tegevusala andmed (N= 303 147) - aasta lõpu seisuga andmed kõigi õppurite, lõpetajate ja katkestajate hõiveseisundi ja tegevusala andmete kohta.
- Maksu- ja tolliameti TSD registrist lisatakse töötamise tulu kirjed (kõik isikud, kellel oli tulu vähemalt 0,01 eurot vastaval kalendriaastal) viimase kalendriaasta kohta (N=701 854).
- Maksu- ja tolliameti INF1 vormist lisatakse dividenditulu saanute kirjed (kõik isikud, kellel oli tulu vähemalt 0,01 eurot vastaval kalendriaastal) viimase kalendriaasta kohta (N=116393).
- Maksu- ja tolliameti e-vormist lisatakse FIE-na saadud tulu (kõik isikud, kellel oli tulu vähemalt 0,01 eurot vastaval kalendriaastal) saanute kirjed viimase kalendriaasta kohta (N=16188).
- Maksu- ja tolliameti töötamise registrist lisatakse kirjed (kõik isikud, kellel vähemalt 1 päev lepingust jäi kalendriaasta sisse) töökoha ameti, koormuse ja tegevusala klassifikaatori kohta viimasel kalendriaastal (N=1 224 688).
- Töötukassa EMPIS registrist lisatakse kõik kirjed viimasel kalendriaastal vähemalt 1 päeva töötuna arvel olnud isikute kohta (N= 121 801).
- Töötukassa TETRIS registrist lisatakse kõik kirjed viimasel kalendriaasta lõppkuupäeva seisuga osalise/puuduva töövõimega isikute kohta (N=95 894).
- Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemist SKAIS lisatakse andmed isikute osas, kes on saanud viimasel kalendriaastal vähemalt ühe päeva vanemahüvitist/lapsehooldustasu (N=46696).
- Sotsiaalkindlustusameti infosüsteemist SKAIS lisatakse andmed viimasel kalendriaastal puudega isikute (puude raskusastme olemasolu) osas (N=123624). Arvesse lähevad isikud, kellel oli vastaval kalendriaastal vähemalt ühe päeva ulatuses määratud puue.
- Kaitseväekohuslaste registrist lisatakse andmed viimasel kalendriaastal vähemalt ühe päeva ajateenistuses olemise kohta (N=6926).

9.1. Tooge välja periood, mille kohta isikuandmete päring tehakse.

Haridusvaldkonna arengukavas 2021-2035, kutseõppeasutuse seaduses, kõrghariduse seaduses ja teistes dokumentides, millele viidatakse punktis 3 ja mis loovad uuringu läbiviimise õigusliku aluse, on kirjeldatud haridussüsteemist lahkunute edasijõudmise jälgimist ühe haridussüsteemi tervikliku toimimise protsessi osana. Seega on info jälgimise vajaduse lõppemist keeruline ette näha.

Arvestades siiski, et aja jooksul võib ette tulla muudatusi, mille tõttu haridussüsteemist lahkunute edasiõppimist ja tööturul rakendumist enam taotluses kirjeldatud viisil ei rakendata, taotleme Andmekaitse Inspektsiooni nõusolekut uuringute tegemiseks kuni 31.12.2030.

Päringute ajavahemik varieerub sõltuvalt analüüsi raportite metoodikast, kuid jääb ajavahemikku 2005-2030. Pikema perioodi kasutamine vastava ajavahemiku sees on põhjendatud üksnes siis, kui see on analüüsi eesmärgi saavutamiseks vajalik (nt. selgitamaks välja vastavas ajavahemikus lõpetanute kõrgeim haridus ning mis on tema hõive 2024. aastal).

Igal kalendriaastal lisandub HTMi kontaktisiku poolt EHISe väljavõte viimase lõppenud aasta haridussündmusega seotud andmete kohta, mida täiendatakse Statistikaameti vastavate töötajate poolt ettevalmistatud teiste registrite (Rahvastikuregistri, Rahvastiku statistilise registri, Maksu- ja tolliameti, Töötukassa, Sotsiaalkindlustusameti, Kaitseväekohuslaste registri) andmetega viimase lõppenud aasta kohta. Õppijate ja haridussüsteemist lahkunute tööturul osalemise jälgimine samal või järgneval aastal võimaldab anda haridusasutustele võimalikult ajakohast informatsiooni hariduspoliitika planeerimiseks, tugimeetmete kavandamiseks ning ressursside suunamiseks.

Analüüsi eesmärgil, sh isikute edasijõudmise jälgimiseks pärast haridussüsteemist lahkumist pikema ajavahemiku jooksul ning nende kõrgeima omandatud haridustaseme määramiseks, on vajalik koondada andmestik kõigi alates 2005. aastast haridussüsteemis osalenud isikute kohta.

Kirjeldatud analüüsi eesmärkide saavutamiseks on vajalik, et Statistikaamet säilitab kuni 31.12.2025. a kehtiva andmete kasutamise lepingu alusel eelnevas lepingus antud tingimuste järgi ettevalmistatud andmestikud ning tagab uue lepinguga ettevalmistatud andmete säilitamise 10 aastaks.

Tulemuste analüüs pikema ajaperioodi lõikes võimaldab saada põhjalikuma ülevaate erinevate sihtgruppide käitumisest ja nende õpiradade kujunemisest. Näiteks selgus varasemast analüüsist, et madalama haridustaseme lõpetanutest suundub vahetult pärast lõpetamist suurem osa edasi õppima ning siseneb tööturule alles mõne aja möödudes. Lisaks võimaldab analüüs hinnata, millistes valdkondades avaldab pikem töökogemus täiendava palga kujunemisele suurimat mõju.

9.2. Loetlege töödeldavate isikuandmete koosseis.

Alljärgnevalt on esitatud ülevaade kasutatavatest registritest ning neis sisalduvate andmete kaasamise vajadusest. Andmete detailne koosseis koos põhjendustega on toodud lisa 1.

- EHISest saadud lõpetanute/katkestanute/õppijate andmestik vastavate tunnuste lõikes on vajalik analüüsitava sihtgrupi määratlemiseks ning nende edasiõppimise/õpingute lõpetamise staatuse tuvastamiseks vastavate osagruppide lõikes.
- EHISest saadud kõrghariduse lõpetanute mobiilsuse andmed võimaldavad uurida õpirändes osalenute eeliseid tööturule sisenemiseks. Positiivne tulemus võimaldaks anda andmetega tõendatud kinnituse, mille alusel motiveerida üliõpilasi osalema mobiilsuses ning samal ajal panustada sisendiga poliitikakujundamisse, töötades välja meetmeid ja taotledes rahastust.
- Rahvastikuregistrist saadud isiku elukoha riigi andmed on vajalikud, et saada teavet selle kohta, kui paljud siirduvad pärast õpingute lõppu välismaale – st isikud, kelle kohta muidu puuduks info, miks nad ei ole kuskil arvel.
- Rahvastikuregistrist saadud isiku emakeele tunnuse olemasolu võimaldab võrrelda eesti keelt emakeelena rääkivate ja muu emakeelega sihtgruppide edasijõudmist, sealhulgas seda, millisel ametikohal ja valdkonnas nad töötavad ning milline on nende palk.

- Rahvastiku statistilise registrist (RSR) lisatud vanemate hariduse andmed võimaldavad uurida, kuidas vanemate haridustase mõjutab isiku saavutatud kõrgeimat haridustaset ning annavad seeläbi ülevaate hariduslikust ebavõrdsusest ühiskonnas.
- Rahvastiku statistilise registrist (RSR) saadud hõiveseisund ja tegevusala on vajalik isiku hõive staatuse ja tegevusala määramiseks, et analüüsida haridussüsteemis osalenud/lahkunute erialast rakendumist.
- Maksu- ja tolliameti TSD registrist lisatud töötamise tulu, INF1 vormist dividenditulu ja e-vormist FIE-na saadud tulu kokku võimaldab analüüsida haridussüsteemis osalenu ja lahkunute tulu teenimist erinevates sektorites ning sidudes andmed teiste registritega uurida nt. haridustaseme mõju palgale, palgalõhet meeste ja naiste vahel ning seda kuidas lisanduv haridustase või lõpetamisest möödunud aeg avaldab mõju teenitud tulu.
- Töötamise registrist lisatud kirjed võimaldavad täiendada olemasolevaid RSR registri hõive ja tegevusala andmeid. Arvestades, et RSR registris kasutatav meetodika paigutab isiku ainult ühte kindlasse hõive staatusesse ja tegevusalasse, kuigi tal võib aasta jooksul olla mitu töölepingut ja ta võib töötada muude tegevuste kõrvalt, on vajalik täiendada erinevatele küsimustele vastamiseks hõive ja tegevusala andmeid ka töötamise registri andmetega.
- Töötukassa EMPIS registrist lisatud andmed võimaldavad analüüsida, mis sihtgruppides kulub töö leidmiseks rohkem aega. Samuti võimaldab analüüs leida vastused küsimustele millised haridustasemed või erialad on suurema töötuse riskiga ning kas töötuks oleku järel siirdutakse edasi õppima või minnakse hoopis mitte-erialasele tööle?
- Töötukassa TETRIS registrist lisatud kirjed osalise/puuduva töövõime osas annab taustinfot sihtgrupi kohta, kes muidu oleks statistikas teadmata väärtusega tööturult eemal. Lisades juurde Sotsiaalkindlustusameti SKAIS andmed puude kohta annab see kokkuvõtvalt hariduspoliitikasse sisendi puudega isikute kutse/kõrgharidusõppe kättesaadavuse kohta ning nende lahkumine haridussüsteemist näitab kuivõrd kutse/kõrgharidusõpe panustab nende rakendumise võimaluste parandamisse.
- Sotsiaalkindlustusameti SKAIS andmed isikute osas, kes on saanud viimasel kalendriaastal vähemalt ühe päeva vanemahüvitist/lapsehooldustasu ning kaitseväge-kohuslaste registrist lisatud andmed ajateenistuses oleku kohta annavad infot täiendavate staatuste kohta, mis põhjustel on isik tööturult ja õpingutest eemal.

9.3. Loetlege isikuandmete allikad.

- Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)
- Rahvastikuregister
- Rahvastiku statistiline register (RSR)
- Maksu- ja tolliameti TSD register
- Maksu- ja tolliameti INF1 vorm
- Maksu- ja tolliameti e-vorm
- Maksu- ja tolliameti töötamise register
- Töötukassa EMPIS register
- Töötukassa TETRIS register
- Sotsiaalkindlustusameti infosüsteem SKAIS
- Kaitsevägekohuslaste register

9.4. Kas andmeandjatega (andmekogu vastutava töötlejaga) on konsulteeritud ning nad on valmis väljastama uuringu eesmärgi saavutamiseks vajalikud andmed?

Haridus- ja Teadusministeeriumi (EHISe vastutav töötleja) on valmis väljastama uuringu eesmärgil vajalikke andmeid ning Statistikaamet juhul, kui HTM on täitnud enda poolt eelnevalt punktis 8 mainitud tingimused.

Riikliku statistika jaoks kogutud teiste registrite andmeid saab Statistikaamet HTM uuringu läbiviimiseks anda tulenevalt RStS § 38. Konfidentsiaalsete andmete levitamine teaduslikel eesmärkidel kasutamiseks, mis annab Statistikaametile aluse edastada (st. luua tingimused andmete töötlemiseks Statistikaameti turvalises andmetöötluskeskkonnas) andmeid kolmandale osapoolele ehk kasutada uuringute tegemiseks. Uuringu õiguslik alus tuleneb HTM poolt (esitatud punktis 3).

10. Kas kogutud andmed pseudonümiseeritakse või anonümiseeritakse? Mis etapis seda tehakse? Kes viib läbi pseudonümiseerimise või anonümiseerimise (vastutav töötleja, volitatud töötleja, andmeandja vms)?

Andmed pseudonümiseeritakse Statistikaameti poolt pärast andmete edastamist. Uuringut teostavale andmete kasutajale on andmed kättesaadavad teadlaste keskkonnas ainult pseudonüümitud kujul.

- Statistikaamet pseudonümiseerib EHISst edastatud isiku andmed.
- Statistikaamet teeb pseudonümiseeritud andmed HTMile kättesaadavaks kujul, mis võimaldab läbi pseudonümiseeritud identifikaatorite erinevate analüüsi hõlmavate andmestike andmeid omavahel ühendada.
- Lisaks EHISe poolt edastatud andmetele teeb Statistikaamet HTMile pseudonümiseeritud kujul kättesaadavaks andmed taotluse lisas 1 nimetatud andmekogudest ja andmestikest.
- HTMile ei tehta kättesaadavaks isikukoodide andmestikke ega anta võtit isikukoodide taastamiseks.

HTMi poolt edastatud EHISe andmeid ei pseudonümiseerita enne Statistikaametisse Andmevõravarasse edastamist, sest vastasel korral ei oleks võimalik isiku andmeid siduda teiste registri andmetega.

10.1. Loetlege pseudonümiseeritud andmete koosseis.

Lisas 1 olevas tabelis on eristatud EHISest edastatud andmed, mis Statistikaameti poolt pseudonümiseeritud andmestikus puuduvad. Teiste registrite puhul on Statistikaameti teinud teadlaste keskkonnas HTMi andmete töötlejatejatele kättesaadavaks ainult pseudonümiseeritud andmestiku.

10.2. Kirjeldage pseudonümiseerimise protsessi ja vahendeid.

Kui kasutatakse koodivõtit, siis tuua välja, kes koodivõtit säilitab ja kui kaua säilitab.

Andmed pseudonümiseeritakse Statistikaametisse saabumisel kasutades üldist pseudonüümimise võtit. Pseudonümiseerimisega tegeleb Statistikaametis eraldi tiim ning käesolevat uuringut teostavatel analüütikutel isikukoodidega ja/või nimedega andmetele ligipääsu ei ole. Pseudonümiseerimise võtit hoitakse tähtajatult.

10.3. Tooge välja pseudonümiseeritud andmete säilitamise aeg ja põhjendus.

Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis tuua välja andmete kustutamise tähtaeg.

Pseudonümiseeritud andmete säilitamise tähtaeg lepatakse kokku Statistikaametiga sõlmitavas andmete kasutamise lepingus, mis sõlmitakse maksimaaltähtajaga 5 aastaks (31.12.2025) ning tagatakse lepingu alusel ettevalmistatud andmete säilitamine maksimaalselt 10 aastaks.

11. Kas andmesubjekti teavitatakse isikuandmete töötlemisest?	Jah
11.2. Kui vastasite jah, siis kirjeldage, kuidas teavitatakse.	Andmesubjekte ei teavitata individuaalselt, kuna andmete töötlejatel puuduvad nende kontaktandmed. Andmesubjekte teavitatakse isikuandmete töötlemisest HTMi veebilehel https://hm.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/kontakt/isikuandmete-tootlemine#isikuandmete-tootlem--2
11.3. Kust on leitavad andmekaitsetingimused?	Statistikaameti andmekaitse tingimused on kirjas Andmekaitse Statistikaamet Haridus- ja Teadusministeeriumi isikuandmete töötlemise tingimused on kirjas Isikuandmete töötlemine Haridus- ja Teadusministeerium
12. Kas isikuandmeid edastatakse kolmandatesse riikidesse	Ei

Kinnitan, et taotluses esitatud andmed vastavad tegelikkusele.

Triin Laasi-Õige
kantsler